

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรคมาลาเรียในจังหวัดสุรินทร์ และประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) วิเคราะห์หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมาลาเรีย ระหว่างปี 2549-2554 เก็บข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี ประกอบด้วยข้อมูลผู้ป่วยด้วยโรคมาลาเรีย ค่าดัชนีลูกน้ำยุง ดัชนีของลูกน้ำยุง (HI CI BI) ความหนาแน่นของยุงตัวเต็มวัยในและนอกบ้าน การใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่ป่าไม้ แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้ป่วยมาลาเรีย ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ ความหนาแน่นของประชากร ระยะห่างจากป่าไม้ ระยะห่างจากแหล่งน้ำ ระยะห่างจากพื้นที่นา ดัชนีของลูกน้ำยุง (HI CI BI) ความหนาแน่นของยุงตัวเต็มวัยนอกบ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (p value=0.05) ปัจจัยภูมิอากาศที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้ป่วยมาลาเรีย ได้แก่ ปริมาณฝน อุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (p value=0.05)

การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมาลาเรียในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีพื้นที่เสี่ยงมาก ร้อยละ 16.91 พื้นที่เสี่ยงปานกลาง ร้อยละ 72.70 และพื้นที่เสี่ยงน้อย ร้อยละ 10.39 เมื่อจำแนกเป็นรายอำเภอพบว่า อำเภอสังขะ มีพื้นที่เสี่ยงมาก มากที่สุด ร้อยละ 5.30 รองลงมาคือ อำเภอบัวเชด มีพื้นที่เสี่ยงมาก ร้อยละ 4.18 เมื่อวิเคราะห์จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมาลาเรียในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงมาก ร้อยละ 65.28 หมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงปานกลาง ร้อยละ 25 หมู่บ้านในพื้นที่เสี่ยงน้อย ร้อยละ 9.72 รายงานการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าจังหวัดสุรินทร์ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคมาลาเรีย จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมและป้องกันอย่างเร่งด่วน

คำสำคัญ ปัจจัย, มาลาเรีย, สุรินทร์, ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์